

УДК 656.13:004.9

Васильєва Л.О.¹, Острогляд О.О.², Боженова Є.В.³

¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

² доц. НУ «Запорізька політехніка»

³ студ. гр. Т-323 НУ «Запорізька політехніка»

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ НОРМАТИВНОЇ БАЗИ І ЦИФРОВІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ АВТОБУСНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Ринок європейських пасажирських перевезень автобусами є складовою транспортної системи Євросоюзу та забезпечує доступну мобільність для громадян. Характерною особливістю ринку є прозорість, конкуренція, високі стандарти безпеки, соціальна відповідальність та екологічні вимоги. Регулювання зазначеного сектору пасажирських перевезень здійснюється національним законодавством європейських країн та стандартами й регламентами, запровадженими на рівні ЄС [1].

Відповідно до євроінтеграційного курсу в Україні триває гармонізація українського законодавства з Регламентами ЄС, що передбачає, в тому числі, подальшу лібералізацію міжнародних пасажирських перевезень та спрощення доступу до ринку.

Протягом 2024-2025 років відбулись зміни в правових основах міжнародних пасажирських перевезень, які спрямовані на євроінтеграцію, цифровізацію та спрощення процедур. У 2024 році наказами Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України прийнято новий

«Порядок організації регулярних, нерегулярних та маятникових (човникових) перевезень пасажирів автомобільним транспортом у міжнародному сполученні» [2] та «Вимоги щодо використання автобусів за видами сполучень, режимами руху та протяжністю маршрутів, за параметрами пасажиромісткості, комфортності, технічних та екологічних показників» [3], які відповідають Регламентам (ЄС) № 1073/2009, № 1071/2009, № 181/2011 та іншим.

Новим Порядком [2] завдяки цифровізації передбачено спрощені процедури подання всіх документів і отримання дозволів перевізниками через ЄКІС (Єдиний комплекс інформаційних систем у сфері безпеки на наземному транспорті). Удосконалено процедури прийняття рішень про відкриття нових маршрутів та вимоги до перевізників. Визначено категорії автобусів для міжнародних перевезень, які відповідають сучасним стандартам умов комфортності та обладнанні системою глобального позиціонування GPS.

З березня 2025 року Міністерством розвитку та відновлення запущено роботу цифрового інструменту – онлайн-кабінет міжнародних маршрутів, який є одним з елементів реформи міжнародних автобусних перевезень. Тільки за перші три місяці роботи кабінету було відкрито 109 нових маршрутів, а за весь 2024 рік за паперовою процедурою – тільки 270. Цифровізація дозволила ухвалювати рішення швидше, якісніше та мінімізувати корупційні ризики, що відповідає євроінтеграційному курсу України. Наразі в онлайн-кабінеті перевізника вже доступні всі функції: відкриття, закриття маршрутів, внесення змін в існуючі тощо. Видача дозволів для нерегулярних перевезень (Interbus) тепер також оцифрована, що забезпечує прозорість процесу та доступ до єдиної бази даних.

Вимогами [3] до використання автобусів регламентуються в залежності від протяжності маршруту такі параметри, як екологічний клас, комфортність, пасажиромісткість та безпечність перевезень пасажирів.

Вагомим внеском в процес цифровізації міжнародних перевезень стало запровадження сервісу «ЄЧерга» – електронної черги перетину кордону. Вперше система «ЄЧерга» для вантажівок почала працювати в тестовому режимі на пункті «Ягодин-Дорогуськ» з 12 грудня 2022 року. Повноцінний запуск відбувся на 16 пунктах пропуску у травні 2023 року, а з 31 липня Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України розпочалось тестування сервісу «ЄЧерга» для перетину кордону автобусами. Послуга стала доступною для автобусів на всіх ключових пунктах пропуску з квітня 2024 р.

У липні 2025 року було затверджено нові Правила використання системи «ЄЧерга» для автобусів (рис. 1).

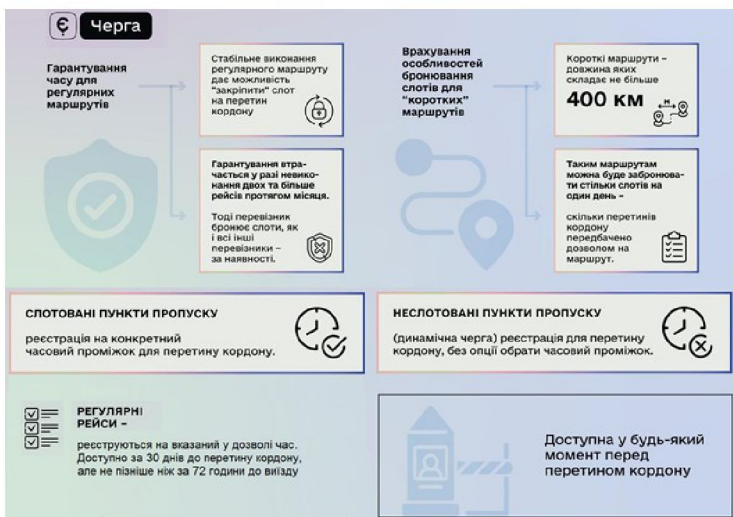


Рисунок 1 – Нові правила використання єЧерга для автобусів

Метою впровадження нових Правил [4] є прогнозований, безпечний і цифровий перетин кордону автобусами. Вони забезпечують справедливий механізм завчасного бронювання місця в онлайн-черзі як для регулярних, так і для нерегулярних рейсів.

Завдяки нововведенням гарантується час перетину кордону за слотованою системою для перевізників, які стабільно виконують регулярні перевезення – за ними закріплюється часовий слот для перетину кордону під його маршрут. Вільні часові слоти можуть використовувати для запису нерегулярні перевізники. Оновлена система має також функціонал для коротких маршрутів, протяжність яких не більше 400 км, та які мають дозвіл на два і більше перетинів кордону за добу.

З 13 травня цього року набирає чинності новий Порядок формування та ведення реєстру автобусних маршрутів [5], який впроваджує повну цифровізацію, замінюючи паперові процедури на Єдиний електронний реєстр автобусних маршрутів. Реформування ринку пасажирських перевезень триває. Протягом 2026 року Міністерством розвитку громад та територій України передбачено суттєве оновлення нормативної бази з регулювання сфери пасажирських автомобільних перевезень. Ключовою метою за планових змін є повна цифровізація галузі пасажирських перевезень, діджиталізація дозвільних документів і маршрутів та підвищення вимог до екологічності рухомого складу.

Таким чином, сучасний етап розвитку міжнародних автобусних перевезень в Україні характеризується активною трансформацією нормативно-правової бази відповідно до вимог Європейського Союзу та впровадженням цифрових інструментів управління галуззю. Реалізація нових підходів до організації перевезень, зокрема через електронні сервіси, сприяє підвищенню прозорості, ефективності та доступності ринку, а також створює передумови для зниження адміністративних бар'єрів і корупційних ризиків. Водночас посилення вимог до технічних, екологічних та організаційних аспектів функціонування перевізників забезпечує підвищення якості та безпеки надання транспортних послуг. У сукупності зазначені зміни формують підґрунтя для інтеграції національної транспортної системи до європейського транспортного простору та подальшого сталого розвитку сфери пасажирських перевезень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. РБК-Україна. Шлях України до прозорого ринку пасажирських перевезень: веб-сайт. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/vid-reydiv-tsfrovilh-dashbordiv-shlyah-ukrayini-1768394697.html>

2. Порядок організації регулярних, нерегулярних та маятникових (човникових) перевезень пасажирів автомобільним транспортом у міжнародному сполученні. Затверджено Наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України 05.09.2024 р. № 966 (із змінами, редакція від 29.07.2025 р.). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1662-24#Text>

3. Вимоги щодо використання автобусів за видами сполучень, режимами руху та протяжністю маршрутів, за параметрами пасажиромісткості, комфортності, технічних та екологічних показників. Затверджено Наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України 24 липня 2024 року № 688. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1320-24#Text>

4. Правила черговості прибуття автобусів до міжнародних та міждержавних пунктів пропуску через державний кордон України з використанням електронної системи «Електронна черга перетину кордону». Затверджено Наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України 24.07.2025 р. № 1177. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1213-25#Text>

5. Порядок формування, затвердження та ведення реєстру міжнародних та міжміських і приміських автобусних маршрутів загального користування. Затверджено Наказом Міністерства розвитку громад, територій та

інфраструктури України 28.11.2025 р. № 1650. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1937-25#Text>